

CÜMLENİN ÖGELERİ

TEMEL ÖGELER

YÜKLEM

Cümlede oluş, iş ve hareket bildiren sözcük ya da sözcük grubudur.

Hafta sonu Ankara'ya gidiyoruz. Arabamı on gün önce yıkattım.

Fiiller, kip ve kişi eki alarak yüklem olabilir.

Her zaman böyle hızlı hızlı konuşuyorsun

İsimler veya isim soylu sözcükler ek fiil alarak yüklem olabilir.

Hikayenin kahramanı bir öğretmendi.

Cümlede birden fazla yüklem olabilir.

Akşam kapımız çalındı, biraz da merakla kapıyı açık.

Yüklem, genelde cümlenin sonundadır ancak başında veya ortasında da olabilir.

Tek bir sözcük yüklem olabileceği gibi bir sözcük grubu da yüklem olabilir.

Tamamı yüklem olan cümlelerde olabilir.

Tüm sözcük türleri (İsim, zamir, fiilimsi, tamlamalar, edatlar, deyimler) yüklem olabilir.

ÖZNE

Bir cümlede bildirilen işi yapan, yüklem bildirdiği durumu üzerine alan kişi veya varlıktır.

Hepimiz için çok değerli olan bu dizeleri Mehmet Akif Ersoy yazmıştır.

Özneyi bulmak için yükleme " Kim? " ve " Ne? " soruları sorulur.

Ali okuldan çıktı.

Özne Yüklem

ÖZNE TÜRLERİ

GERÇEK ÖZNE: Açık ve gizli özne olmak üzere iki çeşittir.

Açık Özne: Cümlede açıkça yazılı olan öznedir.

Alper Türkçe sınavına çalışıyor. Çalışan kim? Alper

Açık Özne Yüklem

Gizli Özne: Cümlede açıkça yazılı olmayan cümledir.

Bütün gece Türkçe sınavına çalıştım. Çalışan kim? Ben (Gizli Özne)

SÖZDE ÖZNE: Eylemin, kim tarafından yapıldığı belli olmayan cümlelerde yapılan işten etkilenen ögedir. Bir cümlede sözde özne olabilmesi için yüklemde mutlaka "-l" ve "n" seslerinden birinin bulunması gerekir.

Bahçe güzelce temizlendi. Temzilenen ne? Bahçe

YARDIMCI ÖGELER

NESNE

Belirtili nesne: Yükleme sorulan "Neyi?", "Kimi", sorularının cevabı belirtili nesneyi verir. Belirtili nesne olan sözcük ya da sözcük grubu belirtme hal ekini (-i hal ekini) alır.

Hepimiz evi temizledik. Neyi temizledik. evi

Özne B.li Nesne Yüklem

Belirtisiz Nesne: (Özneyi bulduktan sonra) Yükleme sorulan "Ne?" sorusunun cevabı belirtisiz nesneyi verir.

Bahçedeki ağaçlar yaprak döktü. Bahçedeki ağaçlar ne döktü? Yaprak

B.siz Nesne yüklem

YER TAMLAYICISI (DOLAYLI TÜMLEÇ)

Yükleme sorulan "Kime?" , "kimde?" , "Kimden"; "Neye?" , "Neyde?" "Neyden"; "Nereye" , "Nerede" , " Nereden" sorularının cevabı yer tamlayıcısını verir.

Yoldan geçenler bizim eve bakıyordu. (nereye bakıyordu- bizim eve)

YT yüklem

Bu soruyu sana soracak. (Kime soracak-sana)

YT Yüklem

NOT: Yer tamlayıcısı olan sözcük ya da sözcük grubunda mutlaka "-e, -de, -den " hal eklerinden biri bulunur.

ZARF TAMLAYICISI (ZARF TÜMLECİ)

Yükleme sorulan "Ne zaman?" , "Nasıl?" , "Niçin?" , "Niye'?" , "Neden'?" , "Ne kada?" , " Ne Őekilde?" , " Ne ile?" , " Kim ile?" , "Nereye?" sorularının cevabı zarf tamlayıcısını verir.

Buraya uçakla gelmiŐ. (ne ile gelmiŐ - uçakla)

YT ZT Y

İhtiyar kadıncağız merdivenleri yavaş yavaş çıktı. (Nasıl çıktı - yavaş yavaş)

 B.li N ZT Y

NOT: "Nereye " sorusuna cevap olan " aŐağı, yukarı, içeri, dıŐarı, ileri, geri, öte, beri" gibi yer-yön bildiren sözcükler ek almadıklarında zarf tamlayıcısı; "-e, de,-den" eklerinden birini aldıklarında yer tamlayıcısı olurlar.